



POTENCIJALI OSNIVANJA TURISTIČKIH PODUZEĆA ZASNOVANIH NA POTREBAMA LOKALNE ZAJEDNICE U RURALNIM PODRUČJIMA

Znanstveni projekt

trajanje: 1.10.2016. – 1.10.2018.

Dr. sc. Jelena Đurkin¹, izv. prof. dr. sc. Marko Perić¹, Jelena Kljaić Šebrek² mag. oec.

¹Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Katedra za menadžment, Primorska 42, P.P. 97, 51 410 Opatija, Hrvatska

²Wyg savjetovanje d.o.o., Ulica grada Vukovara 269G/IV, 10000 Zagreb (doktorandica na Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu)

Dodatne informacije o projektu: <http://www.fthm.uniri.hr/index.php/projekti-uniri-2016/zp-uniri-6-16>; Dr. sc. Jelena Đurkin: jelenad@fthm.hr

PODLOGA

Kako bi se u današnjem društvu ostvario željeni održivi razvoj, važno je razvijati turizam čiji se uspjeh ne mjeri isključivo kroz investicije, broj dolazaka i noćenja, već prema specifičnim direktnim i indirektnim koristima koje donosi području i članovima pripadajućih lokalnih zajednica. Ruralna područja su posebno osjetljive zajednice s posebnim izazovima, u kojima turizam može ostvariti značajne ekonomske, ali i društvene koristi, u slučaju da se razvija u skladu s interesima i potrebama onih koji na ruralnom području žive.

Jedan od modela održivog turističkog razvoja koji u prvi plan stavlja koristi za cjelokupnu lokalnu zajednicu naziva se **turizam zasnovan na potrebama lokalne zajednice** (eng. *community-based tourism*, u nastavku **CBT**).

CBT je usmjeren na potrebe i interese lokalne zajednice kao destinacije u kojoj se turizam odvija, s naglaskom na to da odluke o načinu maksimiziranja koristi od razvoja turizma u obliku zapošljavanja, zaštite i promidžbe kulturne i prirodne baštine, izgradnje javne infrastrukture i sl. trebaju donositi svi članovi lokalne zajednice, a ne samo oni koji u razvoju turizma vide isključivo osobne interese (Pearce 2003). CBT se također može odnositi na velik broj turističkih modela koji turizam razvijaju izravno u lokalnoj zajednici kako bi se posjetiteljima omogućio doživljaj autohtone kulture, običaja i načina života, uz obavezno aktivno sudjelovanje članova lokalne zajednice (Asker i ostali 2010).

Uključivanje lokalne zajednice podrazumijeva multi-dionički pristup u odlučivanju na svim razinama, kako bi se jasno identificirao i u praksi proveo onakav turizam kakav zajednica želi (Choi i Sirakaya 2006). U biti svakog pothvata koji se smatra CBT-om trebalo bi biti lokalno vlasništvo, menadžment i nadzor nad aktivnostima i rezultatima turističkog razvoja (Simpson 2008), a aktivno sudjelovanje lokalne zajednice u odlučivanju o načinu korištenja postojećih resursa treba biti osigurano u svim fazama razvoja (Tosun 2000).

Ovakvo umrežavanje i suradnja u svrhu razvoja turizma između različitih dionika u lokalnoj zajednici zahtjeva specifične organizacijske strukture čije karakteristike je potrebno precizno definirati.

ISTRAŽIVAČKI CILJEVI

- ✓ utvrditi organizacijske elemente ključne za uspostavu efikasne organizacijske strukture sposobne za održivi razvoj turizma u ruralnim područjima
- ✓ dati prijedlog modela organizacije/ turističkog poduzeća koje bi turizam razvijalo na potrebama lokalne zajednice i efikasno u svoj rad uključilo različite dionike unutar lokalne zajednice (privatni sektor, javni sektor, organizacije civilnog društva, stanovnici)

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

1. Prikupljanje i analiza sekundarnih podataka (dostupna literatura o istraživanim konceptima, provedenim istraživanjima i primjerima dobre prakse)
2. Posjet domaćim i inozemnim primjerima dobre prakse u svrhu prikupljanja primarnih podataka o njihovim karakteristikama
3. Empirijsko istraživanje u dvije ruralne lokalne zajednice na području RH (Lokve i Vojnić)

Tablica 1. Ciljne skupine i metode u sklopu empirijskog istraživanja

	Ciljne skupine	
	Lokalno stanovništvo	Ponudači turističkih usluga, i komplementarnih proizvoda / usluga
Metoda prikupljanja podataka:	anketni upitnik	intervju (osobno ili putem telefona)
Ispitivani elementi:	socijalni kapital u zajednici koristi i problemi koje turizam donosi potreba za stvaranjem nove organizacije i njezine potencijalne karakteristike	postojeća suradnja s ostalim dionicima viđenje razvoja turizma potencijalni problemi i prepreke potreba za stvaranjem nove organizacije i njezine potencijalne karakteristike
Očekivani uzorak:	min.100 stanovnika u svakoj lokalnoj zajednici	min. 5 ključnih dionika u svakoj lokalnoj zajednici
Znanstvene metode za obradu podataka:	deskriptivna statistička analiza multivarijantne statističke metode (faktorska analiza, ANOVA, SEM)	kvalitativne metode istraživanja s naglaskom na metodu utemeljene teorije (eng. <i>grounded theory</i>)

OČEKIVANI REZULTATI

- Istražene teorijske spoznaje i rezultati dosadašnjih istraživanja o turizmu zasnovanom na potrebama lokalne zajednice i organizacijskim strukturama putem kojih se provodi
- Ostvarena mobilnost istraživača na projektu u svrhu upoznavanja primjera dobre prakse
- Analizirani potencijalni modeli organiziranja u svrhu razvoja turizma zasnovanog na potrebama lokalne zajednice i mogućnosti njihove primjene u ruralnim krajevima Hrvatske
- Temeljem analize primarnih podataka iz anketnog upitnika, utvrđena valjanost konstrukata socijalnog kapitala, koristi koje donosi turizam, problema koji nastaju zbog turizma, karakteristika nove organizacije i sudjelovanja u djelovanju nove organizacije, te njihova međusobna povezanost
- Objava minimalno 2 znanstvena članka u međunarodno priznatim publikacijama
- Dobiveni rezultati i spoznaje integrirane u doktorsku disertaciju članice projektnog tima
- Predstavljanje rezultata istraživanja samim sudionicima istraživanja kroz radionice u svakoj od istraživanih ruralnih zajednica

OČEKIVANI DOPRINOS PROJEKTA

Znanstveni doprinos:

- ✓ sistematizacija postojećih činjenica i rezultata istraživanja o konceptima, te njihovo razmatranje u kontekstu hrvatskih prilika (specifičnosti ruralnih područja, pravni okvir za organiziranje i suradnju),
- ✓ Empirijsko istraživanje koje objedinjava u cjeloviti model do sada zasebno istraživane konstrukte i kombinira kvantitativne i kvalitativne metode u svrhu donošenja zaključaka i preporuka

Aplikativni doprinos:

- ✓ U istraživanim lokalnim zajednicama će se podignuti svijest stanovnika i dionika razvoja turizma o potrebi zajedničke suradnje, planiranja, nadzora i upravljanja razvojem turizma
- ✓ Rezultati empirijskog istraživanja skupa s rezultatima istraživanja europskih primjera dobre prakse, pružiti će osnovu za stvaranje prijedloga organizacije za razvoj turizma zasnovanoga na potrebama lokalne zajednice, spremnog za pilot provođenje u bilo kojoj ruralnoj zajednici na području Hrvatske i šire.

KORIŠTENA LITERATURA

- Asker, S., Boronyak, L., Carrard N., Paddon, M. 2010, *Effective Community Based tourism: A Best Practice Manual*, APEC Tourism working group, University of Technology Sydney, Gold Coast Campus, Griffith University, Australia
- Choi, H. C. & Sirakaya, E., 2006. Sustainability indicators for managing community tourism. *Tourism Management*, 27(6), str. 1274–1289
- Pearce, J., 2003. *Social Enterprise in Anytown*, London: Calouste Gulbenkian Foundation.
- Simpson, M. 2008. Community Benefit Tourism Initiatives-A conceptual oxymoron? , *Tourism Management*, 29 (1), str. 1-18
- Tosun, C., 2000. Limits to community participation in the tourism development process in developing countries. *Tourism Management*, 21(6), str. 613–633